

Bruselj, 3. oktober 2025
(OR. en)

13392/25

SOC 633
ANTIDISCRIM 89
FREMP 256

DOPIS

Pošiljatelj:	Generalni sekretariat Sveta
Prejemnik:	Odbor stalnih predstavnikov/Svet
Zadeva:	Spodbujanje pravic invalidov v EU: izzivi, napredek in prihodnje usmeritve – <i>izmenjava mnenj</i>

V prilogi vam pošiljamo dopis predsedstva za usmerjanje izmenjave mnenj o navedeni zadevi na seji Sveta EPSCO 17. oktobra 2025.

Spodbujanje pravic invalidov v EU: izzivi, napredek in prihodnje usmeritve

Uvod

Evropska unija temelji na vrednotah spoštovanja človekovega dostojanstva, svobode, enakosti in spoštovanja temeljnih pravic. V času, ko se v številnih delih sveta te vrednote vse bolj postavljajo pod vprašaj in izpodbijajo, Evropska unija še naprej odločno zagovarja vključevanje, enakost in varstvo človekovih pravic.

Spodbujanje nediskriminacije in enakih možnosti za vse, tudi za invalide, ni le bistveno za ohranjanje naših temeljnih vrednot, temveč tudi za spodbujanje vključujoče rasti ter krepitev dolgoročne konkurenčnosti in odpornosti našega gospodarstva. Vključujoča družba prinaša koristi za vse ter prispeva k bolj inovativni, povezani in produktivni Uniji. Zato popolna uresničitev potenciala invalidov ni le moralna odgovornost, temveč tudi družbena in ekonomska nujnost.

Glede na navedeno spodbujanje pravic invalidov na vseh področjih politike in zagotavljanje učinkovitega izvajanja zavez EU, kot so opisane v nadaljevanju, še naprej ostaja bistvenega pomena.

Kontekst

Strategija o pravicah invalidov za obdobje 2021–2030 zagotavlja celovit okvir politike za spodbujanje pravic invalidov. Strategija, sprejeta leta 2021, podpira celovito izvajanje **Konvencije Združenih narodov o pravicah invalidov**, katere pogodbenice so EU in vse države članice. Odraža načela, določena v **evropskem stebru socialnih pravic**, zlasti načelo 3 (enake možnosti) in načelo 17 (vključevanje invalidov).

Na ravni EU je bilo v okviru strategije uvedenih več vodilnih pobud, med drugim:

- **direktiva o evropski kartici ugodnosti za invalide**, katere cilj je spodbujati prosto gibanje invalidov z zagotavljanjem enakega dostopa do posebnih pogojev in prednostne obravnave, ki so na voljo invalidom po vsej EU,
- **platforma za invalidnost**, ki zagotavlja forum za sodelovanje in izmenjavo najboljših praks med državami članicami, civilno družbo in institucijami EU na področju invalidnosti,
- **AccessibleEU**, središče virov, ki omogoča izmenjavo informacij in primerov dobre prakse na področju dostopnosti v različnih sektorjih, ter
- **Smernice za samostojno življenje invalidov in njihovo vključevanje v skupnost v okviru financiranja EU**, vključno s priporočili za izboljšanje podpore v skupnosti in deinstitucionalizacijo.

Izzivi

Čeprav ta prizadevanja pomenijo znaten napredek, ključne ovire še vedno ostajajo. Invalidi po vsej Evropski uniji se še naprej srečujejo s strukturnimi in razširjenimi ovirami ter diskriminacijo na različnih področjih življenja, vključno z izobraževanjem, zaposlovanjem, dostopom do storitev in samostojnim življenjem. Število prijav o izkušnjah z diskriminacijo se je v zadnjih petih letih v več državah članicah povečalo (Eurobarometer¹). Hkrati se število invalidov, ki prebivajo v institucionalnem okolju, v zadnjem desetletju ni znatno zmanjšalo oziroma se je v nekaterih primerih celo povečalo (Eurofound²), kar kaže na trdovratne ovire pri vzpostavitvi vključujočih in dostopnih podpornih sistemov v skupnosti. Za nekatere invalide, katerih pravna sposobnost je pogosto omejena ali pa so zanje prikrajšani, še vedno obstajajo pravne ovire. Kljub doseženemu napredku zagotavljanje učinkovitega dostopa do informacij, proizvodov in storitev še vedno predstavlja izziv. Omejitve pravne sposobnosti in omejena dostopnost pomenijo oviro za sodelovanje invalidov v demokratičnem procesu.

Invalidi so tudi še vedno bistveno premalo zastopani na trgu dela: razlika med invalidi in neinvalidi v stopnji delovne aktivnosti je leta 2024 dosegla 24 odstotnih točk, pri čemer je bilo zaposlenih približno 51 % invalidov, starih od 20 do 64 let, v primerjavi s 75 % neinvalidov (pregled socialnih kazalnikov). Poleg tega se invalidi še naprej soočajo z znatno višjim tveganjem revščine ali socialne izključenosti v primerjavi z neinvalidi (Eurostat, EU-SILC).

¹ Posebna raziskava Eurobarometra št. 535 (april–maj 2023) Discrimination in the European Union (Diskriminacija v Evropski uniji), [Discrimination in the European Union - December 2023 - - Eurobarometer survey](#)

² Eurofound (2024), Paths towards independent living and social inclusion in Europe (Poti do samostojnega življenja in socialnega vključevanja v Evropi), Urad za publikacije Evropske unije, Luxembourg.

Poleg trdovratnih izzivov v praksi še vedno obstajajo tudi luknje v protidiskriminacijski zakonodaji EU, tudi kar zadeva diskriminacijo zaradi invalidnosti. Trenutna pogajanja o predlagani **horizontalni direktivi o enakem obravnavanju**, ki je bila predstavljena leta 2008, so še naprej ovirana, ker je težko izpolniti zahtevo po soglasju.

Cilj izmenjave mnenj

Navedeni izzivi izpostavljajo potrebo po okrepljenem izvajanju in reformah politik na ravni EU in nacionalni ravni ter po stalnem dialogu na politični ravni. To je trenutno zlasti pomembno, ker leto 2025 označuje polovico poti pri izvajanju strategije. Zdaj je pravi trenutek za oceno napredka in pospešitev ukrepov.

Ministri in ministrice naj se zato seznaniijo z napredkom, doseženim v prvi polovici (2021–2025) izvajanja strategije o pravicah invalidov za obdobje 2021–2030, opredelijo napredek in preostale ovire ter razpravljajo o možnih ukrepih za spodbujanje pravic invalidov. Ta spoznanja bi morala služiti kot prispevek za drugo polovico izvajanja strategije in podpreti stalna prizadevanja za nadaljevanje dela na tem pomembnem področju politike na ravni EU in nacionalni ravni.

Glede na navedeno naj ministri in ministrice odgovorijo na naslednja vprašanja:

1. *Kateri so po vašem mnenju najpomembnejši ukrepi in orodja politike za nadaljnje spodbujanje pravic invalidov? Na katerih področjih so izzivi še vedno najbolj pereči?*
2. *Katere bi morale biti ključne prednostne naloge za drugo polovico (2025–2030) izvajanja strategije o pravicah invalidov? Kako bi lahko s strategijo učinkoviteje podprli nacionalne reforme ter izvajanje zakonodaje in politik, povezanih z invalidnostjo?*